

Komandi partur
Andrew fór at selja
olju, og hann fór
eisini aftur til skips
á gamalsaldrinum.

Hvalastøðin í Løpra ein góðan dag

skyns tekniskar trupulleikar. Í fyrstuni var so lítil dampur. So varð ein kasseraður hvalabátur, "Løpra", lagdur á liðina frammanfyri planinum (dráttinum). Alt varð tikið úr honum, og síðani var síðan á honum skorin niður. Veirar vórðu lagdir undir ketilin, og hann bleiv skrúvaður í land upp á planin. Síðani bleiv hann settur í ketilrúmið og settur í stand. Harvið fingi vit størri orku at framleiða meira við dampi. Eftir hetta vóru síðurnar á hvalabátinum sveisaðar aftur, og so fleyt hann. Hann varð síðani søktur í Ónavík, men lykilin til botnventilin varð standandi í, so hann kundi hevjust aftur. Tað varð hann seinni, tá hann var brúktur til kei. Tað var ikki eg sjálvur, sum einsamallur fann uppá alt hetta, tí Aksel var tann, sum skipaði fyri.

Hvalabátarnir høvdu fingið boð um, at tað skuldi ikki ganga meira enn so og so nógvir tímar frá tí, at hvalurin var skotin, til teir vóru í Løpra við honum. Tvøstið var skorið upp so skjótt sum gjørligt og flutt til Vágs við lastbilum og fryst har. Tá ið tvøstið var fryst, varð tað lagt niður í trækassar, lok varð neglt á, og tað var so sett inn í frystigoymlsuna. Tað varð síðan selt til Onglands. Tað fyrsta árið, vit høvdu Løpra, varð tað gamla frystarið brúkt. Hetta nøktaði ikki tørvin. Á Tvøroyri vóru størri goymslur, og deksbáturin "Jonna" sigldi í pendulfart á Tvøroyri við tvøstinum.

Seinni bygdi P/F J.A. Godtfred eitt nýtt frystari, sum síðani varð brúkt til endamálið. Hendi tað seg framvegis, at frystiorkan ikki var nóg stór, varð tvøstið ísað í kassar og sent við skipi til Onglands.

Lýsið varð eisini selt til Ongland. Tey fyrstu tvey árin varð lýsið selt í tunnum. Men so varð ein tangi bygdur, og tá kom ein tangabátur eftir lýsinum, og hetta lætti munandi um.

Tvøstið var flutt til Onglands við farmaskipi. Tvøstið varð annars nýtt til mannaføði. Tað var so stutt liðið frá krígunum, so tá høvdu teir brúk fyri øllum tí mati, sum teir (umhvørvisfelagsskapirnir) nú á døgum av øllum alvi royna at friða.

Fingu fleiri hvalabátar

Tað gekk væl við hvalastøðini at byrja við og tey bæði fyrstu árin. Fyrsta árið vóru 360.000 kr. til góðar. So keyptu vit tveir hvalabátar í Hull. Teir vórðu sleipaðir upp til Føroya. Tað var illveður, og annar snøgt sagt hvarv á vegnum. Báðir vórðu sleipaðir av einum enskum sleipibáti, so annar má hava slitið seg burturúr. Hann sást í hvussu er ongantið aftur. Hin fór beinleiðis inn á Skála, og hann fekk navnið "Sumba". Gamli Kruse førði hann. Tvey ár seinni keyptu vit ein nýggjan hvalabát, sum æt "Royður". Hann var stórur og var oljufýrur. Fyrsta árið, vit drivu støðina, vóru hvalabátarnir gamli "Sumba", "Sheila" og fyrr nevndi "Løpra". Tá var alt kolfýrt, men seinni vórðu tangar gjørdir á landi í Løpra, og bátarnir blivu oljufýrdir.

Oljufýring fekst tá eisini á landi. Har varð nevnliga eisini alt upprunaliga fýrt við koli, so tað skuldi, sum vera man, nógv kol til. Hetta gav nógv arbeiði, men eisini nógv dálking. Kolið kom annars úr Bretlandi.

Brúgvín í Løpra var so ússalig tá. Norðmaðurin Andersen arbeiðdi sum formaður. Hann hevði ein rambukk, sum teir slóu pelar niður við. Brúgvín varð so sterk til endan, at teir kundu koyra kol eftir henni. Vit búðu í Vági og arbeiðdu í Løpra. Men tað lá væl fyri, tí tá var vegur, og eg hevði bil. Meginparturin av arbeiðsfólkinum var úr Sumba, meðan nakrir fáir vóru úr Vági og úr Porkeri. Tá var ikki vegasamband til Sumbiar. Teir komu til gongu og búðu í

Menn skera sær tvøst til vetrarmat

barakkum gjøgnum vikuna og fóru so heim at halda heilagt.

Komu hvalir inn í vikuskiftinum, máttu flensararnir koma aftur til arbeiðis. Tvøstið varð so koyrt í bili til Vágs. Vit høvdu lastbil sjálvir, og Akra-Petur koyrði hann.

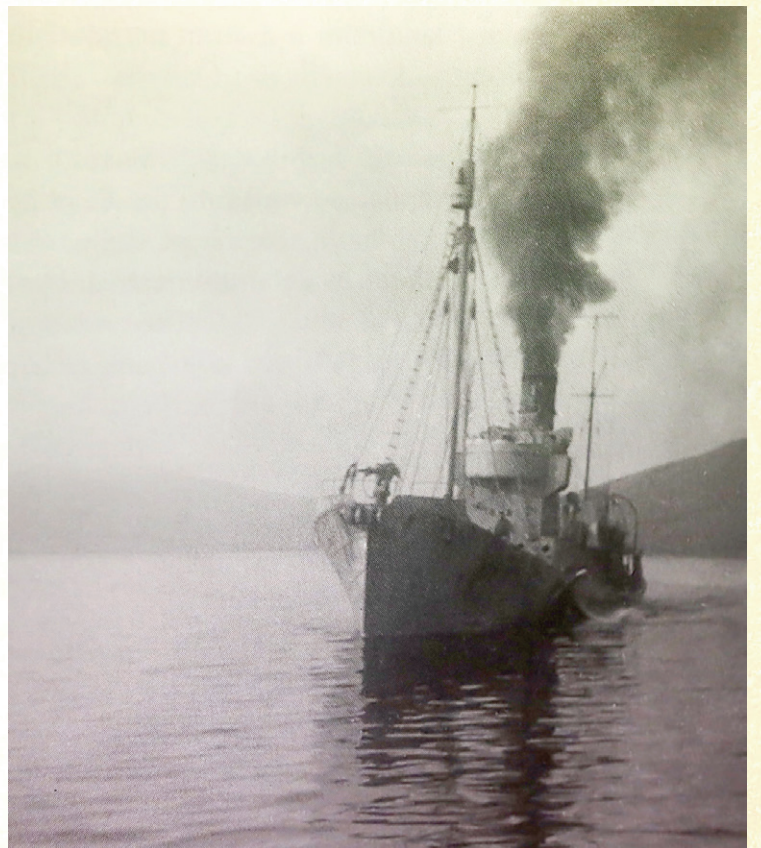
Fasta løn og bonus

Manningin á hvalabátunum var lønt við eini fastari løn og so eitt vist av hvørjum hvali. Ævintýrið hjá eini hvalstøð var at finna ambra, sum var so ótrúliga virðismikið, og sum varð nýtt í kosmetikídnaðinum. Einaferð hildu vit, at vit høvdu rakt við hetta "gullið", men tað hendi so ikki meira. Við einum hvalabáti vóru vanligar tveir meistara, tveir fýrbøtarar, kokkur, ein stýrimaður, tveir dekkarar og skiparin, sum vanligar eisini var skjútti. Ein slík hvalstøð var eitt stórt arbeiðspláss. Tað mundu vera einir 70 mans, sum arbeiðdu har.

Ein av mínum uppgávum var at hava skil á roknskapi og tilíku.

Úr allari oygni at keypa tvøst

Tað komu fólk úr allari Suðuroynni at keypa tvøst, og hevði hetta í sær sjálvum stórán týdning fyri fólkið í oygni. Tá komið var inn við hvali, førmaður av húsi. Besta tvøstið var av stertinum, og so skuldi tað helst vera av einum finnhvali. Men tá teir fingi ein bláhval, var tað uppaftur betri. Men teir fingi vit fáar av. Umframt finnhvalir fingi vit nógv spermar. Í einum finnhvali kundu vera eini 4-5 tons av tvøsti.

Hvalabáturin Sumba

Aftaná at hvalabáturin "Sumba" varð kominn, fingi vit hvalabátin "Royður". Eg var í Noregi eftir honum. Eg haldi, at eg var einsamallur navigatørur umborð. Poul Kruse, sum var sonur gamla Kruse, førði "Royður". Hann varð seinni stýrimaður á Smyrli, og har var eg onkuntið avloysari fyri hann. Hann skjeyt tað eina árið heilar 102 hvalir. Tað var met.

Vit høvdu hvalastøðina, til hon fór á húsagang í 1952. Árið eftir var eg eisini leiðari. Tá høvdu Dánjal Niclassen og Brockie hana. Stutt eftir stegðaði hon með alla. Orsøkin var

fyrst og fremst lægri prísir á lýsi.

Tað var ein stórur saknur fyri fólkið í sunnara enda á Suðuroynni, tá ið virkið steðgaði í Løpra, og tú ikki kundi fara hagar at skera tær tvøst til vetrarmat. Eisini var tað ein smeitur fyri Sumbiar kommunu, at hon misti so nógv arbeiðspláss við tilhoyrandi skattakrónum.

Poul F. var eitt skifti lærari í Løpra. Ein dagin spurdi hann næmingarnar um kongarekkjuna. Jú, svarið var Mikkjal og Andrew Godtfred! So nógv merkti hvalastøðin fyri bygdina.